

२
लोकसंख्या

२. लोकसंख्या

२.१ भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालयामार्फत दर दहा वर्षांनी जनगणना घेण्यात येते. जनगणना हा लोकसंख्येच्या वैशिष्ट्यांबाबत व्यापक माहिती देणारा एकमेव स्रोत आहे. जनगणना २०११ ही १८७२ पासूनच्या अखंडित मालिकेतील पंधरावी जनगणना असून स्वातंत्र्योत्तर सातवी आहे. सामाजिक व आर्थिक विकासासाठी धोरण आखणी आणि विविध योजनांचे नियोजन व अंमलबजावणी याकरिता शासनास जनगणनेची आकडेवारी उपयुक्त ठरते.

२.२ राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोग, केंद्र शासन यांनी प्रकाशित केलेल्या प्रक्षेपित लोकसंख्येनुसार राज्याची दि. १ मार्च, २०२१ रोजीची प्रक्षेपित लोकसंख्या १२.४४ कोटी आहे. प्रक्षेपित नागरी लोकसंख्येचे राज्य आणि अखिल भारतासाठी प्रमाण अनुक्रमे ४८.० टक्के आणि ३४.४ टक्के आहे. निवडक राज्यांची प्रक्षेपित लोकसंख्या तक्ता २.१ मध्ये दिली आहे.

जनगणना २०११

२.३ जनगणना २०११ नुसार राज्याची लोकसंख्या ११.२४ कोटी होती व ती अखिल भारताच्या लोकसंख्येच्या ९.३ टक्के होती. महाराष्ट्र हे देशामध्ये उत्तरप्रदेश नंतर सर्वाधिक लोकसंख्या असलेले दुसऱ्या क्रमांकाचे राज्य होते. निवडक राज्यांकरिता जनगणना २०११ नुसार लोकसंख्या तक्ता २.२ मध्ये दिली आहे.

तक्ता २.१ निवडक राज्यांची प्रक्षेपित लोकसंख्या

राज्य	२०२१ करिता प्रक्षेपित (कोटी)
आंध्र प्रदेश	५.२८
गुजरात	६.९८
कर्नाटक	६.६८
केरळ	३.५५
मध्य प्रदेश	८.४५
महाराष्ट्र	१२.४४
राजस्थान	७.९३
तामिळनाडू	७.६४
तेलंगणा	३.७७
उत्तर प्रदेश	२३.०९
अखिल भारत	१३६.३०

आधार: राष्ट्रीय लोकसंख्या आयोग, केंद्र शासन

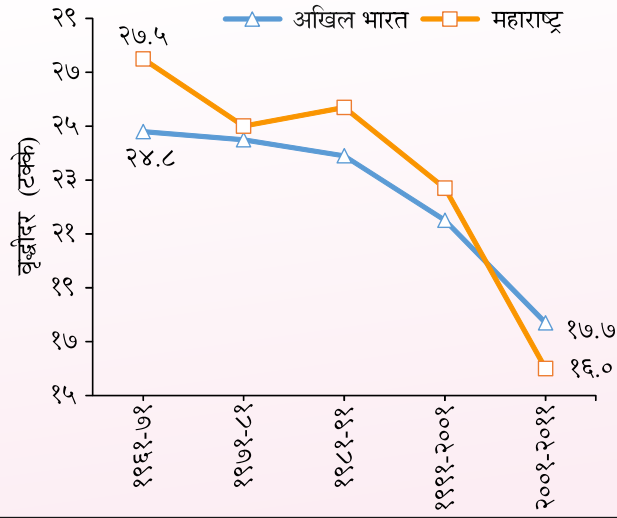
तक्ता २.२ निवडक राज्यांकरिता जनगणना २०११ नुसार लोकसंख्या

राज्य	एकूण लोकसंख्या (कोटी)	लोकसंख्येचे प्रमाण (टक्के)	
		अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
आंध्र प्रदेश	४.९६	१७.०८	५.५३
गुजरात	६.०४	६.७४	१४.७५
कर्नाटक	६.११	१७.१५	६.९५
केरळ	३.३४	९.१०	१.४५
मध्य प्रदेश	७.२६	१५.६२	२१.०९
महाराष्ट्र	११.२४	११.८१	९.३५
राजस्थान	६.८५	१७.८३	१३.४८
तामिळनाडू	७.२१	२०.०१	१.१०
तेलंगणा	३.५०	१५.४५	९.०८
उत्तर प्रदेश	१९.९८	२०.७०	०.५७
अखिल भारत	१२१.०९	१६.६३	८.६३

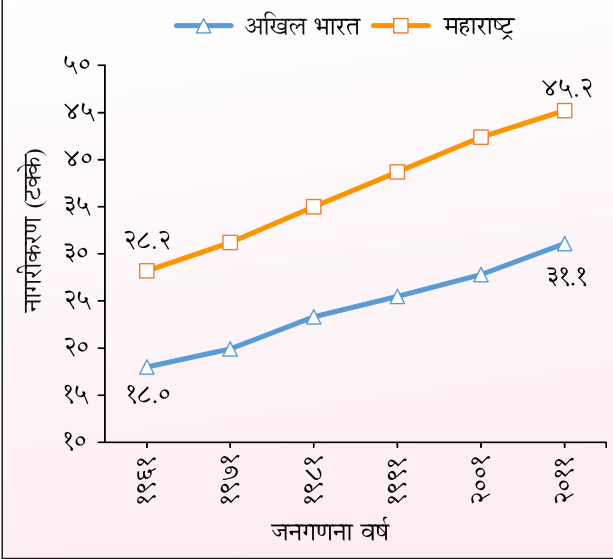
आधार: भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

२.३.१ राज्याची लोकसंख्येची घनता ३६५ होती तर अखिल भारताची लोकसंख्येची घनता ३८२ होती. निवडक राज्यांसाठी लोकसंख्येविषयक काही निर्देशक तक्ता २.३ मध्ये दिले आहेत.

आलेख २.१ : महाराष्ट्र व अखिल भारतातील लोकसंख्येचा वृद्धीदर

आलेख २.२ : महाराष्ट्र व अखिल भारतातील नागरीकरण

तक्ता २.३ निवडक राज्यांसाठी लोकसंख्येविषयक काही निर्देशक

राज्य	दशवार्षिक वृद्धीदर (टक्के)		लोकसंख्येची घनता (लोकसंख्या प्रती चौ.किमी)		झोपडपट्ट्यांतील लोकसंख्येची नागरी लोकसंख्येशी टक्केवारी	
	२००१	२०११	२००१	२०११	२००१	२०११
आंध्र प्रदेश	१४.६@	९.२	२७७@	३०४	२४.९@	३८.३
गुजरात	२२.७	१९.३	२५८	३०८	९.९	६.५
कर्नाटक	१७.५	१५.६	२७६	३१९	७.८	१३.९
केरळ	९.४	४.९	८१९	८६०	०.८	१.३
मध्य प्रदेश	२४.३	२०.४	१९६	२३६	१५.१	२८.३
महाराष्ट्र	२२.७	१६.०	३१५	३६५	२७.३	२३.३
राजस्थान	२८.४	२१.३	१६५	२००	९.८	१२.१
तामिळनाडू	११.७	१५.६	४८०	५५५	१०.४	१६.६
तेलंगणा	-	१३.६	-	३१२	-	३३.७
उत्तर प्रदेश	२५.९	२०.२	६९०	८२९	१२.७	१४.०
अखिल भारत	२१.५	१७.७	३२५	३८२	१५.०	१७.४

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

२.३.२ जनगणना २०११ नुसार राज्यातील झोपडपट्ट्यांमधील लोकसंख्या १.१८ कोटी होती आणि ती अखिल भारत स्तरावर ६.५५ कोटी होती. निवडक राज्यांकरिता झोपडपट्ट्यांमधील लोकसंख्या तक्ता २.४ मध्ये दिली आहे.

२.३.३ महाराष्ट्राची व भारताची जनगणनांवर आधारित लोकसंख्या परिशिष्ट २.१ मध्ये दिली आहे. जनगणनांवर आधारित राज्यातील ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या परिशिष्ट २.२ मध्ये दिली आहे आणि जनगणना २०११ नुसार जिल्हानिहाय लोकसंख्येचे निर्देशक परिशिष्ट २.३ मध्ये दिले आहेत.

तक्ता २.४ निवडक राज्यांकरिता झोपडपट्ट्यांमधील लोकसंख्या

राज्य	एकूण झोपडपट्ट्यांमधील लोकसंख्या (लाख)	
	२००१	२०११
आंध्रप्रदेश@	५१.८७	१०१.८७
गुजरात	१८.६७	१६.८०
कर्नाटक	१४.०३	३२.९१
केरळ	०.६५	२.०२
मध्य प्रदेश	२४.१७	५६.८९
महाराष्ट्र	११२.०३	११८.४८
राजस्थान	१२.९४	२०.६८
तामिळनाडू	२८.६७	५७.९८
उत्तर प्रदेश	४३.९५	६२.४०
अखिल भारत	४२५.७८	६५४.९५

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@तेलंगणासह

स्त्री-पुरुष प्रमाण आणि बालकांमधील मुला-मुलींचे प्रमाण

२.४ जनगणना २०११ नुसार, राज्यातील स्त्री-पुरुष प्रमाण आणि बालकांमधील मुला-मुलींचे प्रमाण अनुक्रमे ९२९ आणि ८९४ होते. स्त्री-पुरुष प्रमाण केरळ राज्यात सर्वाधिक (१,०८४) तर दिल्ली मध्ये सर्वात कमी (८६८) होते. बालकांमधील मुला-मुलींचे प्रमाण अरुणाचल प्रदेश राज्यात सर्वाधिक (९७२) तर हरियाणा राज्यात सर्वात कमी (८३४) होते. निवडक राज्यांसाठी स्त्री-पुरुष प्रमाण आणि बालकांमधील मुला-मुलींचे प्रमाण तक्ता २.५ मध्ये दिले आहेत.

साक्षरता दर

२.५ जनगणना २०११ नुसार, राज्यासाठी पुरुष आणि स्त्री साक्षरता दर अनुक्रमे ८८.४ टक्के आणि ७५.९ टक्के होते. जनगणना २००१ नुसार स्त्री-पुरुष साक्षरता दरामधील तफावत १९.० टक्केवारी अंकांवरून जनगणना २०११ मध्ये १२.५ टक्केवारी अंकांपर्यंत कमी झाली. निवडक राज्यांकरिता साक्षरता दर तक्ता २.६ मध्ये दिले आहेत.

तक्ता २.५ निवडक राज्यांसाठी स्त्री-पुरुष प्रमाण आणि बालकांमधील मुलामुलींचे प्रमाण

राज्य	जनगणना २०११	
	स्त्री पुरुष प्रमाण	बालकांमधील मुला-मुलींचे प्रमाण
आंध्र प्रदेश	९९७	९४४
गुजरात	९१९	८९०
कर्नाटक	९७३	९४८
केरळ	१,०८४	९६४
मध्य प्रदेश	९३१	९१८
महाराष्ट्र	९२९	८९४
राजस्थान	९२८	८८८
तामिळनाडू	९९६	९४३
तेलंगणा	९८८	९३२
उत्तर प्रदेश	९१२	९०२
अखिल भारत	९४३	९१८

आधार: भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

तक्ता २.६ निवडक राज्यांसाठी साक्षरता दर (७ वर्षे व अधिक वयोगट)

(टक्के)

राज्य	जनगणना २००१			जनगणना २०११		
	पुरुष	स्त्री	व्यक्ती	पुरुष	स्त्री	व्यक्ती
आंध्र प्रदेश [@]	७०.३ [@]	५०.४ [@]	६०.५ [@]	७४.८	६०.०	६७.४
गुजरात	७९.७	५७.८	६९.१	८५.८	६९.७	७८.०
कर्नाटक	७६.१	५६.९	६६.७	८२.५	६८.१	७५.४
केरळ	९४.३	८७.७	९०.९	९६.१	९२.१	९४.०
मध्य प्रदेश	७६.१	५०.३	६३.७	७८.७	५९.२	६९.३
महाराष्ट्र	८६.०	६७.०	७६.९	८८.४	७५.९	८२.३
राजस्थान	७५.७	४३.९	६०.४	७९.२	५२.१	६६.१
तामिळनाडू	८२.५	६४.४	७३.५	८६.८	७३.४	८०.१
तेलंगणा	-	-	-	७५.०	५८.०	६६.५
उत्तर प्रदेश	६८.८	४२.२	५६.३	७७.३	५७.२	६७.७
अखिल भारत	७५.३	५३.७	६४.८	८०.९	६४.६	७३.०

आधार: भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

२.५.१ जनगणना २०११ नुसार, राज्यासाठी प्रौढ साक्षरता दर (१५ वर्षे व अधिक वयोगट) ८०.३ टक्के होता. पुरुष आणि स्त्री यांच्यासाठी प्रौढ साक्षरता दर अनुक्रमे ८७.४ टक्के आणि ७२.६ टक्के होता.

शैक्षणिक स्तर

२.६ जनगणना २०११ नुसार, साक्षर लोकसंख्येपैकी, ग्रामीण भागाकरिता माध्यमिक/दहावी शिक्षण पूर्ण करणाऱ्या लोकसंख्येची टक्केवारी राज्य आणि अखिल भारत स्तरावर अनुक्रमे १५.४ आणि १२.७ होती. नागरी भागाकरिता माध्यमिक/दहावी शिक्षण पूर्ण करणाऱ्या लोकसंख्येची टक्केवारी राज्य आणि अखिल भारत स्तरावर अनुक्रमे १७.९ आणि १६.० होती. ग्रामीण भागाकरिता पदवी व त्यावरील शिक्षण पूर्ण करणाऱ्या लोकसंख्येची टक्केवारी राज्य आणि अखिल भारत स्तरावर अनुक्रमे ४.८ आणि ४.६ होती. नागरी भागाकरिता पदवी व त्यावरील शिक्षण पूर्ण करणाऱ्या लोकसंख्येची टक्केवारी राज्य आणि अखिल भारत स्तरावर अनुक्रमे १६.६ आणि

१६.४ होती. निवडक राज्यांकरिता शैक्षणिक स्तरानुसार लोकसंख्येची टक्केवारी (७ वर्षे व अधिक वयोगट) तक्ता २.७ मध्ये दिलेली आहे.

तक्ता २.७ निवडक राज्यांकरिता शैक्षणिक स्तरानुसार लोकसंख्येची टक्केवारी (७ वर्षे व अधिक वयोगट)

(टक्के)

राज्य	माध्यमिक/ दहावी			पदवीधर व त्यावरील		
	पुरुष	स्त्री	व्यक्ती	पुरुष	स्त्री	व्यक्ती
आंध्र प्रदेश [@]	१७.१	१६.८	१७.०	१२.९	८.७	११.०
गुजरात	१६.१	१३.३	१४.९	८.१	७.३	७.७
कर्नाटक	१२.४	१२.७	१२.५	११.१	८.६	९.९
केरळ	१३.९	१३.५	१३.७	८.३	९.७	९.०
मध्य प्रदेश	११.२	९.२	१०.४	८.१	६.६	७.५
महाराष्ट्र	१७.५	१५.६	१६.६	११.४	९.६	१०.६
राजस्थान	१३.४	९.९	१२.०	८.८	६.७	८.०
तामिळनाडू	१६.२	१५.३	१५.८	११.१	९.८	१०.५
उत्तर प्रदेश	१४.३	११.७	१३.२	९.३	७.७	८.७
अखिल भारत	१४.७	१२.८	१३.९	९.७	८.०	८.९

आधार: भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

कामगार लोकसंख्या प्रमाण

२.७ जनगणना २०११ नुसार, राज्यासाठी कामगार लोकसंख्या प्रमाण ४४.० टक्के होता. ग्रामीण भागासाठी कामगार लोकसंख्या प्रमाण ४९.८ टक्के होती तर नागरी भागामध्ये ३६.९ टक्के होते. निवडक राज्यांकरिता उद्योगाच्या प्रकारानुसार कामगार लोकसंख्या प्रमाण तक्ता २.८ मध्ये दिले आहे. निवडक राज्यांकरिता वयविनिर्दिष्ट कामगार लोकसंख्या प्रमाण तक्ता २.९ मध्ये दिले आहे.

तक्ता २.८ निवडक राज्यांकरिता उद्योगाच्या प्रकारानुसार कामगार लोकसंख्या प्रमाण

(टक्के)

राज्य	उद्योगाचे प्रकार								
	कृषि व संलग्न कार्ये	खाणकाम व दगडकाम	वस्तूनिर्माण	वीज, वायू आणि पाणी पुरवठा	बांधकाम	व्यापार, दुरुस्ती, वाहतूक व साठवण, दळणवळण	वित्तीय सेवा आणि स्थावर मालमत्ता	लोक प्रशासन आणि संरक्षण	इतर
आंध्र प्रदेश [@]	२८.२	०.३	४.०	०.२	२.४	४.९	०.५	१.३	४.७
गुजरात	२२.०	०.१	६.३	०.४	१.९	५.०	०.५	०.७	४.१
कर्नाटक	२४.५	०.२	५.४	०.२	२.५	६.४	०.८	१.२	४.५
केरळ	९.६	०.२	४.७	०.२	५.४	७.८	१.०	१.४	४.६
मध्य प्रदेश	३०.९	०.२	२.७	०.१	१.९	३.२	०.३	१.०	३.१
महाराष्ट्र	२३.५	०.१	५.०	०.१	२.१	५.६	०.८	२.१	४.६
राजस्थान	२८.४	०.३	३.१	०.२	३.१	३.९	०.४	१.१	३.२
तामिळनाडू	२०.५	०.२	७.२	०.२	३.३	६.७	०.७	१.६	५.२
उत्तर प्रदेश	२०.०	०.०	३.१	०.१	१.५	२.८	०.३	०.८	४.४
अखिल भारत	२२.७	०.२	४.०	०.२	२.२	४.५	०.५	१.४	४.२

आधार: भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

तक्ता २.९ निवडक राज्यांकरिता वयविनिर्दिष्ट कामगार लोकसंख्या प्रमाण

(टक्के)

राज्य	२००१		२०११	
	वयोगट		वयोगट	
	१५ ते २९ वर्षे	१५ ते ५९ वर्षे	१५ ते २९ वर्षे	१५ ते ५९ वर्षे
आंध्र प्रदेश@	५७.४	६७.९	५०.०	६४.९
गुजरात	५४.८	६४.३	४९.२	५९.३
कर्नाटक	५५.३	६६.२	५१.४	६३.९
केरळ	३१.८	४७.०	३०.७	४९.४
मध्य प्रदेश	५८.६	६९.६	५२.९	६६.१
महाराष्ट्र	५१.२	६४.६	४७.५	६१.८
राजस्थान	६०.९	७०.०	५५.१	६७.६
तामिळनाडू	४९.२	६२.७	४४.८	६१.६
उत्तर प्रदेश	४२.१	५४.१	३७.३	५०.१
अखिल भारत	४९.३	६१.१	४५.०	५८.५

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

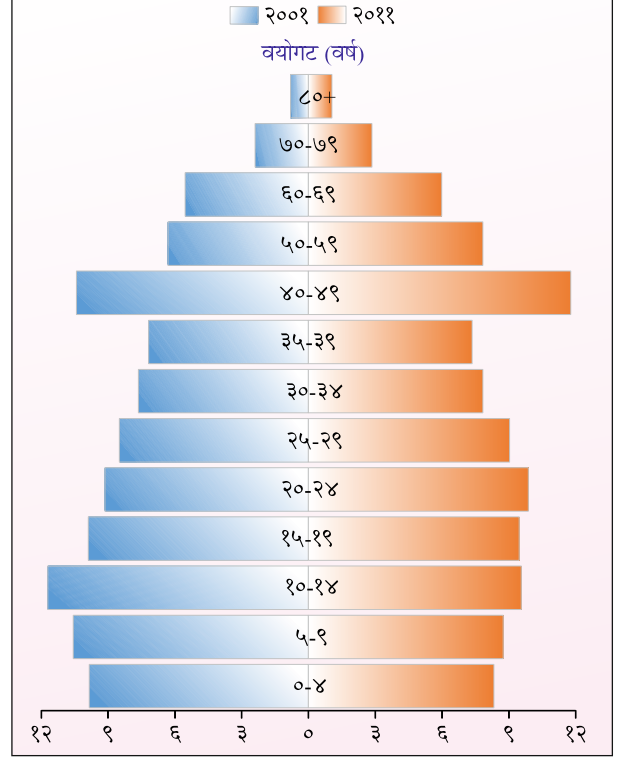
स्त्री प्रमुख असलेली कुटुंबे

२.८ जनगणना २०११ नुसार, राज्यातील कुटुंबांची एकूण संख्या २.४४ कोटी होती. निवडक राज्यांकरिता स्त्री कुटुंबप्रमुख असलेल्या कुटुंबांचे प्रमाण तक्ता २.१० मध्ये दिले आहे.

कुटुंबांसाठी सुविधा

२.९ जनगणना २०११ नुसार राज्यामध्ये कुटुंबांची (संस्थात्मक कुटुंबे वगळून) संख्या २.३८ कोटी होती. निवडक राज्यांकरिता पिण्याच्या पाण्याची उपलब्धता व स्वच्छता सुविधा यानुसार कुटुंबांची टक्केवारी तक्ता २.११ मध्ये दिली आहे. निवडक राज्यांकरिता प्रकाशाच्या स्रोतानुसार कुटुंबांची टक्केवारी तक्ता २.१२ मध्ये दिली आहे. निवडक राज्यांकरिता स्वयंपाकासाठी वापरण्यात आलेल्या इंधनाच्या स्रोतानुसार कुटुंबांची टक्केवारी तक्ता २.१३ मध्ये दिली आहे. निवडक राज्यांकरिता बँकिंग सेवांचा लाभ घेणाऱ्या कुटुंबांची टक्केवारी तक्ता २.१४ मध्ये दिली आहे.

आलेख २.३ : वयोगटनिहाय राज्यातील लोकसंख्येची टक्केवारी

तक्ता २.१० निवडक राज्यांकरिता स्त्री कुटुंबप्रमुख असलेल्या कुटुंबांचे प्रमाण

(टक्के)

राज्य	जनगणना	
	२००१	२०११
आंध्र प्रदेश@	११.३	१४.९
गुजरात	८.०	१०.१
कर्नाटक	१३.९	१७.०
केरळ	२२.५	२५.२
मध्य प्रदेश	७.५	१०.०
महाराष्ट्र	१०.१	१२.८
राजस्थान	६.९	९.३
तामिळनाडू	१३.९	१६.०
उत्तर प्रदेश	७.९	१२.०
अखिल भारत	१०.३	१३.१

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

तक्ता २.११ निवडक राज्यांकरिता पिण्याच्या पाण्याची उपलब्धता व स्वच्छता सुविधा यानुसार कुटुंबांची टक्केवारी

(टक्के)

राज्य	सुविधा उपलब्ध असलेली कुटुंबे							
	पिण्याच्या पाण्याची उपलब्धता		शौचालय सुविधा			सांडपाणी व्यवस्थापनाचा प्रकार		
	परिसरात	परिसराबाहेर	परिसरात	परिसराबाहेर		बंद गटार	उघडे गटार	गटार नाही
				सार्वजनिक शौचालय	खुल्यावरील शौचालय			
आंध्र प्रदेश [@]	४३.२	५६.८	४९.६	२.५	४८.०	२१.६	३५.४	४३.१
गुजरात	६४.०	३६.०	५७.३	२.२	४०.४	३७.३	९.४	५३.३
कर्नाटक	४४.५	५५.५	५१.२	३.८	४५.०	२६.१	३४.६	३९.३
केरळ	७७.७	२२.३	९५.२	१.०	३.८	२५.२	२१.२	५३.६
मध्य प्रदेश	२३.९	७६.१	२८.८	१.२	७०.०	९.८	३०.१	६०.१
महाराष्ट्र	५९.४	४०.६	५३.१	१२.९	३४.०	३३.२	३४.२	३२.५
राजस्थान	३५.०	६५.०	३५.०	०.७	६४.३	१०.७	३०.८	५८.५
तामिळनाडू	३४.९	६५.१	४८.३	६.०	४५.७	२५.४	२४.९	४९.७
उत्तर प्रदेश	५१.९	४८.१	३५.६	१.३	६३.०	१२.९	५६.१	३१.१
अखिल भारत	४६.६	५३.४	४६.९	३.२	४९.८	१८.१	३३.०	४८.९

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

तक्ता २.१२ निवडक राज्यांकरिता प्रकाशाच्या स्रोतानुसार कुटुंबांची टक्केवारी

(टक्के)

राज्य	प्रकाशाचा स्रोत			प्रकाश योजना नसलेली
	बीज	केरोसीन	इतर ^{\$}	
आंध्र प्रदेश [@]	९२.२	६.९	०.६	०.४
गुजरात	९०.४	८.१	०.६	१.०
कर्नाटक	९०.६	८.६	०.४	०.४
केरळ	९४.४	५.२	०.३	०.०
मध्य प्रदेश	६७.१	३२.१	०.६	०.२
महाराष्ट्र	८३.९	१४.५	०.७	०.९
राजस्थान	६७.०	३०.९	१.२	०.८
तामिळनाडू	९३.४	५.९	०.३	०.४
उत्तर प्रदेश	३६.८	६१.९	१.०	०.२
अखिल भारत	६७.३	३१.४	०.८	०.५

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

\$ सौर उर्जा, इतर तेल आणि इतर

@ तेलंगणासह

तक्ता २.१३ निवडक राज्यांकरिता स्वयंपाकासाठी वापरण्यात आलेल्या इंधनाच्या स्रोतानुसार कुटुंबांची टक्केवारी

(टक्के)

राज्य	इंधन स्रोत				स्वयंपाक न करणारे
	एल पी जी	जळाऊ लाकूड	केरोसीन	इतर ^{\$}	
आंध्र प्रदेश [@]	३५.८	५६.८	३.८	३.२	०.३
गुजरात	३८.३	४४.०	७.६	९.७	०.४
कर्नाटक	३२.५	५७.५	५.४	४.३	०.३
केरळ	३५.८	६१.९	०.४	१.६	०.३
मध्य प्रदेश	१८.२	६६.४	१.३	१४.०	०.२
महाराष्ट्र	४३.४	४२.६	६.५	६.८	०.८
राजस्थान	२२.८	६१.८	०.९	१४.२	०.२
तामिळनाडू	४७.९	४३.५	६.९	१.३	०.४
उत्तर प्रदेश	१८.९	४७.७	०.७	३२.४	०.२
अखिल भारत	२८.५	४९.०	२.९	१९.२	०.३

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

\$ इतर मध्ये पीक अवशेष, शेणाच्या गोवऱ्या, कोळसा, बीज, बायोगॅस आणि इतर

@ तेलंगणासह

तक्ता २.१४ निवडक राज्यांकरिता बँकिंग सेवांचा लाभ घेणाऱ्या कुटुंबांची टक्केवारी

(टक्के)

राज्य	२००१	२०११
आंध्रप्रदेश@	३१.०	५३.१
गुजरात	३७.८	५७.९
कर्नाटक	४०.०	६१.१
केरळ	५१.१	७४.२
मध्य प्रदेश	२७.९	४६.६
महाराष्ट्र	४८.१	६८.९
राजस्थान	२८.९	६८.०
तामिळनाडू	२२.८	५२.५
उत्तर प्रदेश	४४.१	७२.०
अखिल भारत	३५.५	५८.७

आधार : भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ तेलंगणासह

* * * * *

परिशिष्ट २.१

महाराष्ट्राची व भारताची जनगणनांवर आधारीत लोकसंख्या

जनगणना वर्ष	लोकसंख्या (कोटी)		दशवार्षिक वृद्धीदर (टक्के)		साक्षरतेची टक्केवारी ^{££}	
	महाराष्ट्र	भारत	महाराष्ट्र	भारत	महाराष्ट्र	भारत
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)
१९६१	३.९६	४३.९२	२३.६	२१.६	३५.१	२८.३
१९७१	५.०४	५४.८२	२७.५	२४.८	४५.८	३४.५
१९८१	६.२८	६८.५२ [@]	२४.५	२५.०	५५.८	४३.६ [§]
१९९१	७.८९	८४.६४ [£]	२५.७	२३.९ [£]	६४.९	५२.२ ^{@@}
२००१	९.६९	१०२.८७	२२.७	२१.५	७६.९	६४.८
२०११	११.२४	१२१.०९	१६.०	१७.७	८२.३	७३.०

आधार - भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

@ आसामची प्रक्षेपित लोकसंख्या धरून

£ जम्मू व काश्मीरची प्रक्षेपित लोकसंख्या धरून

££ १९६१ व १९७१ ची साक्षरतेची टक्केवारी ५ वर्षे व त्यापेक्षा अधिक वयोगटातील लोकसंख्येसाठी आहे. १९८१, १९९१, २००१ व २०११ ची साक्षरतेची टक्केवारी ७ वर्षे व अधिक वयोगटातील लोकसंख्येसाठी आहे.

§ साक्षरतेची टक्केवारी आसाम वगळून

@@ साक्षरतेची टक्केवारी जम्मू व काश्मीर वगळून

परिशिष्ट २.२

जनगणनांवर आधारीत राज्यातील ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या

जनगणना वर्ष	लोकसंख्या (कोटी)					नागरी लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी टक्केवारी	स्त्री-पुरुष प्रमाण			लोकसंख्येची घनता (प्रति चौ.किमी)
	ग्रामीण	नागरी	एकूण	पुरुष	स्त्रिया		ग्रामीण	नागरी	एकूण	
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१९६१	२.८४	१.१२	३.९६	२.०४	१.९१	२८.२	९९५	८०१	९३६	१२९
१९७१	३.४७	१.५७	५.०४	२.६१	२.४३	३१.२	९८५	८२०	९३०	१६४
१९८१	४.०८	२.२०	६.२८	३.२४	३.०४	३५.०	९८७	८५०	९३७	२०४
१९९१	४.८४	३.०५	७.८९	४.०८	३.८१	३८.७	९७२	८७५	९३४	२५७
२००१	५.५८	४.११	९.६९	५.०४	४.६५	४२.४	९६०	८७३	९२२	३१५
२०११	६.१६	५.०८	११.२४	५.८२	५.४१	४५.२	९५२	९०३	९२९	३६५

आधार - भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

टीप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

परिशिष्ट २.३

जनगणना २०११ नुसार जिल्हानिहाय लोकसंख्येचे निर्देशक

अनु. क्र.	जिल्हा	लोकसंख्या ('०००)			दशवार्षिक वृद्धी दर (टक्के) (२००१-२०११)	साक्षरता दर (टक्के)			स्त्री - पुरुष प्रमाण	बालकांमधील मुला-मुलींचे प्रमाण (०-६ वर्षे वयोगट)
		पुरुष	स्त्री	एकूण		पुरुष	स्त्री	एकूण		
(१)	(२)	(३)	(४)	(५)	(६)	(७)	(८)	(९)	(१०)	(११)
१	मुंबई शहर	१,६८५	१,४०१	३,०८५	(-) ७.६	९१.५	८६.५	८९.२	८३२	९१४
२	मुंबई उपनगर	५,०३१	४,३२६	९,३५७	८.३	९२.९	८६.४	८९.९	८६०	९१३
३	ठाणे #	५,८६५	५,१९५	११,०६०	३६.०	८८.७	७९.८	८४.५	८८६	९२४
४	रायगड	१,३४४	१,२९०	२,६३४	१९.३	८९.१	७६.९	८३.१	९५९	९३५
५	रत्नागिरी	७६१	८५४	१,६१५	(-) ४.८	९०.९	७४.५	८२.२	१,१२२	९३६
६	सिंधुदुर्ग	४१७	४३२	८५०	(-) २.२	९१.६	७९.८	८५.६	१,०३६	९२२
	कोकण विभाग	१५,१०४	१३,४९८	२८,६०१	१४.९	९०.७	८२.०	८६.६	८९४	९२१
७	नाशिक	३,१५७	२,९५०	६,१०७	२२.३	८८.२	७६.१	८२.३	९३४	८९०
८	धुळे	१,०५४	९९७	२,०५१	२०.१	७९.५	६५.८	७२.८	९४६	८९८
९	नंदुरबार	८३३	८१५	१,६४८	२५.७	७२.२	५६.५	६४.४	९७८	९४४
१०	जळगाव	२,१९७	२,०३३	४,२३०	१४.९	८५.४	७०.६	७८.२	९२५	८४२
११	अहमदनगर	२,३४३	२,२००	४,५४३	१२.४	८६.८	७०.९	७९.१	९३९	८५२
	नाशिक विभाग	९,५८५	८,९९५	१८,५७९	१८.१	८४.९	७०.७	७८.०	९३८	८७६
१२	पुणे	४,९२४	४,५०५	९,४२९	३०.४	९०.८	८१.१	८६.२	९१५	८८३
१३	सातारा	१,५११	१,४९३	३,००४	६.९	८९.४	७६.३	८२.९	९८८	८९५
१४	सांगली	१,४३६	१,३८६	२,८२२	९.२	८८.२	७४.६	८१.५	९६६	८६७
१५	सोलापूर	२,२२८	२,०९०	४,३१८	१२.२	८५.०	६८.६	७७.०	९३८	८८३
१६	कोल्हापूर	१,९८१	१,८९५	३,८७६	१०.०	८८.६	७४.२	८१.५	९५७	८६३
	पुणे विभाग	१२,०७९	११,३७०	२३,४४९	१७.३	८८.९	७६.२	८२.७	९४९	८८०
१७	औरंगाबाद	१,९२४	१,७७७	३,७०१	२७.८	८७.४	७०.१	७९.०	९२३	८५८
१८	जालना	१,०११	९४८	१,९५९	२१.५	८१.५	६१.०	७१.५	९३७	८७०
१९	परभणी	९४३	८९३	१,८३६	२०.२	८२.६	६३.६	७३.३	९४७	८८४
२०	हिंगोली	६०६	५७१	१,१७७	१९.३	८६.९	६९.०	७८.२	९४२	८८२
२१	बीड	१,३४९	१,२३६	२,५८५	१९.६	८५.६	६७.८	७७.०	९१६	८०७
२२	नांदेड	१,७३०	१,६३१	३,३६१	१६.९	८४.३	६६.२	७५.५	९४३	९१०
२३	उस्मानाबाद	८६२	७९६	१,६५८	११.५	८५.८	७०.५	७८.४	९२४	८६७
२४	लातूर	१,२७३	१,१८१	२,४५४	१८.०	८४.४	६९.६	७७.३	९२८	८८९
	औरंगाबाद विभाग	९,६९९	९,०३३	१८,७३२	१९.९	८४.९	६७.४	७६.४	९३१	८७०
२५	बुलढाणा	१,३३८	१,२४९	२,५८६	१५.९	९०.५	७५.८	८३.४	९३४	८५५
२६	अकोला	९३२	८८२	१,८१४	११.३	९२.३	८३.५	८८.१	९४६	९१२
२७	वाशिम	६२०	५७७	१,१९७	१७.३	९०.६	७५.५	८३.२	९३०	८६३
२८	अमरावती	१,४८१	१,४०८	२,८८८	१०.८	९१.५	८३.१	८७.४	९५१	९३५
२९	यवतमाळ	१,४२०	१,३५२	२,७७२	१२.८	८९.४	७५.९	८२.८	९५२	९२२
	अमरावती विभाग	५,७९१	५,४६७	११,२५८	१३.२	९०.८	७९.०	८५.०	९४४	९००
३०	वर्धा	६६८	६३२	१,३०१	५.२	९१.९	८१.८	८७.०	९४६	९१९
३१	नागपूर	२,३८५	२,२६९	४,६५४	१४.४	९२.१	८४.५	८८.४	९५१	९३१
३२	भंडारा	६०६	५९५	१,२००	५.६	९०.४	७७.१	८३.८	९८२	९५०
३३	गोंदिया	६६२	६६१	१,३२३	१०.१	९२.०	७७.९	८५.०	९९९	९५६
३४	चंद्रपूर	१,१२४	१,०८०	२,२०४	६.४	८६.८	७३.०	८०.०	९६१	९५३
३५	गडचिरोली	५४१	५३२	१,०७३	१०.६	८२.३	६६.३	७४.४	९८२	९६१
	नागपूर विभाग	५,९८६	५,७६९	११,७५४	१०.०	९०.०	७८.९	८४.५	९६४	९४१
	महाराष्ट्र राज्य	५८,२४३	५४,१३१	१,१२,३७४	१६.०	८८.४	७५.९	८२.३	९२९	८९४

आधार - भारताचे महानिबंधक यांचे कार्यालय

अविभाजित ठाणे जिल्हा

टीप - आकडे संक्षिप्तात दिल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.